

+ Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, měrc 1987
3. čisło · ISSN 0032-4132 · Lětnik 37

Čłowjek widzi, štož je před wočomaj: Knjez pak widzi wutrobu

(1. Sam. 16,17)

Čłowjek so lochce myli. To słuša k čłowjeskemu wašnju. Tež wulki profet Samuel běše so mylił. Wón dyrbyše noweho israelskeho krala žalbować. To dyrbyše być jedyn ze synow Izaja w Betlehemje. Jako jich Samuel widžeše, hladaše na jednoho, kiž bě wosebje rjany a wulki wot wosoby. Ale knjez Samuelej praješe: „Njehladaj na jeho rjanosć a wulku wosobu; ja sym jeho začisnył. Přetož njeńdže, kaž čłowjek widzi. Čłowjek widzi, štož je před wočomaj; Knjez pak widzi wutrobu.“ To plaći džensa hišće.

Kak husto posudžujemy jenož po zwonkownym, a nutř hladać njemóžemy při druhim. A tohodla so husto mylimy a snano druhemu njeprawdu činimy. Tajke je so tež před sudnistwami stało. Druhdy bu tola njewinowaty pochlostany. Abo někotre mandželstwo bu džělene. W džensnišim času mamy wjele tajkich padow, bohužel! A na čim to zaleži? Wón abo wona staj jenož na zwonkowne hladałoj, na rjanosć a štož hewak wabješe, staj jenož posluchołoj na dobre słowa, ale dale njejestaj pruwowaloj. A pozdžišo buštaj wobaj jara přeslapjenaj, dokelž wutroba a nutřkowna zmyslenosć běše cyle hinaša.

Druhdy je so nam wšitkim tak šlo! W přenim wokomiku, hdyž smy druheho čłowjeka widželi, kiž zastupi do našeje bliskosće, smy sebi myslili, zo je jara přijomny čłowjek, ale potom so cyle hinak pokazowaše. Druhdy bě tež na wopak. Při přenim spóznaću sej myslachmy, zo je hrozny, njesympatiski, a potom smy wotkryli, zo ma dobru wutrobu.

Naše hrono chce nas před tym warnować, zo njebychmy hnydom pozitiwnje abo negatiwnje posudžili abo tež zasudžili w přenim wokomiku, hdyž smy druheho runje hakle zeznali. Z časom dyrbymy spytać, jeho lěpše zeznać a jeho charakter studować. Přetož hdyž tež njemóžemy druhemu do wutroby hladać, my poněčim tola někak zhonimy, kajke jeho nutřkowne je. Wězo njeje to přeco tak lochko. Widžeć njemóžemy wutrobu druheho, hačrunjež nam snano jara blisko steji w mandželstwje, w swojbe, w přecelstwje. Zjewjena je wutroba jenož před Bohom, tež naša. A trašca je, štož Jězus wo čłowjeskej wutrobje praji: „Z wutroby přichadžeja zle mysle, mordowanja, mandželstwolamanje, kurwarstwo, padustwo, falšne swědčenja, hanjenje.“ My móžemy jenož Boha prosyć: „Stwor we mni, Božo, čistu wutrobu a daj mi noweho wěšeho ducha!“ Jenož tak móžemy z Jězusowej pomocu wostać před nim, hdyž wón hlada do našeho znutřkowneho a widzi našu wutrobu. G. L.

Pójće a wjeselće so!

Pod tutej temu přeprašuju tež lětsa zaso žony na swětowy modlenski džeń. Tute lěto swjećimy 100 lět swětowy modlenski džeń, to rěka, zo zhladujemy džakowni na małe, skromne započatki, kotraž su jara rozrostli. Wjeselimy so, kak so po cyłym swěće swětowy modlenski džeń swjeći a kak so přeco zaso nowi ludžo tutym modlitwam přidružaja. Njech Bóh tón Knjez tež w druhim lětsotku tute džělo zohnuje.

Swětowy modlenski džeń je wulke hibanje křesćanskich žonow z mnohich tradicijow, kotraž zeńdu so kóžde lěto k zhromadnej modlitwje a kotraž wostanu w 170 krajach w stajnej zhromadnosći modlenja a sluzenja. Ze swětowym modlenskim dnjom wobkruća žony, zo njehodźitej so modlitwa a skutkowanje džělić a zo matej wobě wěcy bytostny wliw na cyłym swěće.

Zwotkel pak přińdžechu w zańdženych 10 lětach tute modlenske porjady a kotru temu mějachu?

1976 Mexiko:

„Wot žiwjenja wuknyć“

1977 NDR:

„Lubosć njeh je skutk“

1978 Kanada:

„Žiwy być w duchu zhromadnosće“

1979 Afrika:

„Duchownje rosć“

1980 Thailand:

„K swobodze je nas Chrystus wuswobodził“

Postrow biskopa Tinga

W januarskim čisle pisachmy wo postrownych słowach činskeho biskopa Tinga na Drježdžansku synodu. Nětkole wozjewimy jeho słowa: Strowimy was w mjenje třoch do štyrjoch milionow ewangelskich křesćanow w Chinje. W zańdženych 37 lětach je so pola nas jara wjele měnjało a tak tež w činskej cyrkwi. Chcu wam jenož skrótka wo změnach křesćanstwa pola nas rozprawjeć:

Najprjedy dajće mi rjec, zo njejsmy wjace misioniski kraj za druhe cyrkwe, ale smy samostatna cyrkej, kotraž so sama financuje, nawjeduje a so tež sama za swoje misioniske rozšěrjenje stara. Zdruha chcu zwěsćić, zo njejsmy hižo džěleni do reforměrowanych, metodistow, anglikanow, baptistow abo samo do sydodmndjowskich adwentistow, ale smy nětkole we fazy pokonfesionalneje situacije.

W našeje delegaciji mamy dweju anglikanow, a sam sym anglikan, a mamy mjez nami tež mr. Wang, kotryž přińdže wot lutherskeje tradicije a je generalny sekretar Křesćanskeho zjednoćenstwa młodych mužow w Chinje. Štwórty w našeje delegaciji je młodši, je student teologije. Njehodži so rjec, zo přisluša někajkej nabožinj, wón je jedyn z tuteje pokonfesionalneje situacije. Džens

1981 Indianske křesćanki z USA:

„Zemja je Knjezowa“

1982 Irska:

„Zhromadzeni pod Božim słowom – rozbrojeni po Božim swěće“

1983 Haiti:

„Wobnowjeni w Chrystusu“

1984 Šwedska:

„Nadžija w Chrystusu – žorlo žiwjenja“

1985 Indiska:

„Za měr so modlić – za měr žiwy być“

1986 Awstralska:

„Žiwjenje sej wuzwolić“

Modlenski porjad za 1987 postajichu žony, kotraž zastupuja w eksekutivnym wuběrku swětowego modlenskeho dnja w lětach 1982 do 1986 wšě swětadžěle.

Chcemy-li sej mały wuhlad dowolić, potom móžemy hižo džens wozjewić, kotre kraje přichodnje modlenske porjady:

1988 Brasilska

1989 Burma

1990 ČSSR

1991 Kenija

1992 němskorěčne kraje

Njechamy so tež my na tutym modlenskim rječazu wobdžělić, kotryž dnja 6. měrca swět wobdawa?

Mnozy mali ludžo w mnohich małych městnosćach, kotriž činja mnohe małe wěcy, změnja swět.

Modlitwa je puķot swětowego modlenskeho dnja.

A. Albertowa

je w Chinje poprawom jara jednora situacija, přetož prjedy, hdyž mějachmy telko misioniskich zjednoćenstwow, běše wšo jara zašmjatane.

Třeće znamjo ewangelskeho křesćanstwa w Chinje je džens, zo je rosćace zhromadženstwo. Rozrost ewangelskich křesćanow je džens dwójce tak wulki kaž rozrost wobydlerstwa. Zo tak přiběramy, zaleži na tym, zo njejsmy wjace cyrkej ze zapadnym wotsćinom, ale woprawdita činska cyrkej. W zańdženych 37 lětach smy jara na tym džělali, tuton zapadny wotsćin našeje cyrkwe wottwarić, tak zo smy woprawdžita činska cyrkej, tak kaž sće wy němska cyrkej. A tohodla je džens činski lud skerje zwólniwy, poselstwo ewangelija slyšeć.

Naše štwórte znamjo je, zo w mnohim nastupanju z něčim cyle nowym započinamy. Sće wěsće wo žakostnym času kulturneje rewolucije slyšeli. Móžemy prajić, zo to njebě rewolucija a njeměješe scyła ničo z kulturu činić. Tuta kulturna rewolucija njeměrješe so jenož na nabožinu, ale cyrkwe su w tutym času jara ćerpjeli, wšitke běchu zawrjene. Tak bě na příklad mój teologiski seminar w Nankingu hłowne sydo Čerwjonych gardow. W tutych 10 lětach smy so my křesćenjo w bydlenjach zetkawali, jeli bě to scyła móžne. Tola w času po kulturneje rewo-

luciji smy směli cyrkwinske twarjenja zaso wotewrić, a 4 000 twarjenjow steji džens za Bože služby k dispoziciji.

Čeža za nas je, zo su fararjo zwjetša stari, tola mamy džesać kubłanišćow, hdžež so přichodni fararjo kubłaja.

W času kulturneje rewolucije su so nimale wšě biblije zničili. Nětk smy zaso nowe biblije čišćeli. Spytamy na wšěch stronach něšto nowe natwarić. Hačkuli smy jenož mólčka cyrkej w hoberse wulkej Chinje, wukonjamy tež towaršnostne džěło abo přewozmjemy tež zamotwitosć w praktiskim džěle. Wy byšće tomu diakoniske džěło prajili. Na drugej stronje zaběramy so tež z teoriju. W Chinje je džens hišće wjele tajkich, kotřiž pak su we woprawdžitosći dogmatikarjo a njemóža při slowje nabožina hinak, hač na wuprajenje „opium luda“ myslić. Tola přiběraja marxisća, kotřiž wědža, zo nima „opium luda“ ničo z nabožinu činić. Křescanscy intelektualni a socialni wě-

domostnicy wobdžěleja so na tutej diskusiji na přiklad, zo pisaja nastawki we wěstych časopisach. Potom mamy tež tajkich, kiž sej mysla, zo nima nabožina ničo z etiskimi problemami činić. A woni mēnja, zo njech so křescenjo jenož wo prēnje štyri kaznje staraja. Tola křescanske wuprajenje we wšěch džesać Božich kaznjach je w etiskim nastupanju za nas jenak wažne. Nadžijamy so, zo móžemy w našim teologiskim kubłanju jara wjele docpěć, zo mamy zdžělanych socialnych wědomostnikow, kotřiž so na tutej diskusiji wobdžěla. Wjele problemow nas počēžuje. Jedyn z nich je wulki starobny rozdžěl w cyrkwinskim wjednistwje. Druhi problem je, zo mamy přemalo fararjow, tak zo je naše dušepastyrské džěło njedosahace. Dale nimamy dosć wučerjow na našich kubłanišćach a dosć literatury. Myslu sej, zo mam wam nimo dobrych wěcow tež njelube rjec, zo bychmy so bóle na naše modlitwy

spušćec móhli, na naše modlitwy, po tym zo sće nětk informowani.

W Knize zjewjenjow móžeće něšto w sydom pismach na sydom městow čitać. Hačrunjež so poselstwa wšitke rozdžělné, dokelž so na wšelakich adresach měrja, tak je tola poslednja sada přeco jenaka: Wšitcy, kiž maja wuši, njech to słyša, štož Swjaty Duch wšitkim praji. A tohodla smy tu. Smy drje financiēlnje samostatni, a sami smy za připowědanje zamolwići, tak je tola trēbne, zo smy tu a slyšimy, što wy jako cyrkej činiće a što wot Swjateho Ducha slyšiće. Džakujemy so wam za wutrobne witanje. Bratr Wang chce wam nětko dopomnjenku na naš wopyt darić.

(Knjez Wang přepoda jako dar židžanu wušiwanku, kotraž donjebjespěče Chrystusa předstaja.

Krajny biskop dr. Hempel dari prikryw za wołtarne sudobja w mjenje krajnje cyrkwe. Bě to džěło z doma za diakonisy w Drježdžanach.)

Na tutej karće je džěčo swojim při wuznym pisalo. Je to foto wo poswjećenju nowych zwonow za Hrodžišćansku cyrkej w léce 1926

K. Nali

50. posmjertniny Jana Awgusta Kaplera

Štó běše čłowjek, na kotrehož posmjertniny dnja 10. 3. chcū spominać? W nowym serbskim biografiskim słowniku steji skrótko: Kapler, nan fararja Božidara Kaplera, běše wučer, kantor a basnik wótčinskeje, prirodniskeje a lubosćinskeje tematiki. Pozdžišo w Budyšinje jako kantor pēsnješe kērluše a wobohaćeše jako hudźbnik serbsku hymnologiju, zapisowaše ludowe bajki a wuda znowa J. Bartkowu „Čitanku za serbsko-němske šule“.

Tute krótkke sady poskića pak čitarjam mało wo woprawdžitym žiwjenju a puću, so dóstać jako nadarjeny a pilny hólč chudeho serbskeho žiwnosćerja z Wownjowa pola Budyšina na Krajnostawski wučerski seminar, hdžež spožči so jemu móžnosć, studować pedagogiku a hudźbu, potajkim nasrēbać sej wědu za pozdžiše skutkowanje mjez serbskim ludom. Přede mnu leži rukopisna kniha, jeho žiwjenjebēh, kotruž nama-

kach w zawostankach Kaplerec swójby. Štož je Kaplerec džéd we swojich dopomnjenkach zawostajił, je za čłowjeka našeho časa zwjetša njepředstajiwē, haj samo cuze, tak zo bych někotre mužkuli pacholej radžił, sej tutu knihu wupožćić a přečitać, zo by zaso džakniwišo z Božim darom wobchadzał. Wón piše mjez druhim: „Za blidom sydachmy wšēdnje wosom; staršej a šēsć džěćí. Hłowna jēdž běchu bērny a chlēb; chlēb pječeše mać doma. Často pak so sta, zo wuńdže hižo štyri do pjeć nje džel do žnjow chlēb. — Samo w młodych lētach dyrbjachmy staršimaj při džěle doma a na polu kruće pomhać; z tym bē mjenujcy nanej móžno, něšto krošikow na ryčerkuble přizaslužić; běchu to 50 pjenježkow wob džēh.“

A što dósta luba mać za čēzke džělo w domjacnosći? Za kanu (1 kg) butry wuwikowa w Budyšinje 1 hriwnu, a 15 jejkow plačachu tehdom 50 pjeněžkow. A z tutymi pjenježami nakupowaše mać w měsće mały kusk mjasa za nje dželu, sól, kofej, tam a sem za swójbných šaty a dalše drobne wěcy. Bohatstwa nahromadzić njebēše pola

Za naše džećí

Stara karta

Wóndano hrjebach w starych wěcach. A wēsće, što při tym namakach? Staru kartu, kotruž je pisalo džěčo, snadž tak stare kaž wy, ale hižo před někak 60 lētami. Bě to serbske džěčo z Bēteje Hory w Hrodžišćanskej wosadže. Doma a we wsy je jenož serbsce rēčalo, němčinu znaješē jenož ze šule. Serbsce pisać pak njemóžeše, dokelž je so to tehdy lēdma wučilo. Tak je dyrbjalo serbske džěčo swojim serbskim při wuznym němsce pisać. Kak je so jemu to poradžilo, to čitajće sami:

Wir haben unser großes Zenzentner Schwein geschlachtet. Kommen sie bitte auf die Kleine kobasa. Die Zeit der Bauernferien ist auch wieder heran gewachsen. Die zeta und der jangoh kommen auch wieder. Mit bestem Gruß verb. Familie ... Belgern

T. M.

nas móžno, a tola bēštaj staršej spokojom a džakowaštaj so Bohu, zo njetrjebaštaj sej pjenjezy na žiwnosć wupožćić. Haj, staršej bēštaj pobožnaj čłowjekaj; pak chodžeštaj nje dželu do Michalskeje cyrkwe kemši; nan z wysokim kłobukom a mać z ličkatej kapu, abo čitaštaj doma Bože slowo; nan w bibliji a mać w spēwarskich ...

Lēta so minychu: Sedžach hižo w 6. lētniku Bōrkowskeje šule. Naraz kazaše mje nan k sebi z prašenjom: „Chceš wopytać měšćansku šulu?“ Zhonił bē mjenujcy při jutrownych šulskich pruwowanjach wot kublerja Hilbjenca z Bōrka, zo sym jara dobre znamki dóstał a zo by nanej radžił, mje posłać do Budyšina na šulu. Tola ja nochcyh wo tym ničo wēdžeć. Po mēsacach nan znowa wēc naspojni, a nětk rozsudžich so po woli nana, dokelž zhonich mjēzty wot sotrow, zo byštaj staršej jeničkého syna radlubje na wušu šulu dałoj ...“

II.

„Po jutrach 1864 nožkowachmoj z nantom nimo ‚Přiboha‘ (Abgott) w smērje Budyšina a zastupichmoj pod Šulerskimi wrotami do města. Zo budže tutón puć rozsudny za moje dalše žiwjenje, tehdom njezačuwach! Pod Šulerskimi wrotami pozasta nan, wobroćiwši so ke mni ze słowami: ‚Hólče, nětk je hišće sklad-

nosć dompuć nastupić! Tola ja chcych dale. Hišće džensa klinča mi nanowe zwuki we wušomaj: „Nó haj, potom spytamoj w Božim mjenje!“

Haćrunjež njebě dalši puć prosteho serbskeho hólca w měsće lochki, nastaji wón z krutej wolu swojej wuši. Wosebje ćeže měješe w němskej rěči, dokelž w Bórkowskej šuli běše serbsčina wobchadna rěč. Z wutrajnosću, pilnosću a swědomitosću mištrowaše tež tute njedostatki, tak zo pruwowanje za preparandu wobsta a lěta 1868 do seminara zastupi, hdžež w léce 1872 swoje studije z wuspěchom skónči.

Na kóncu swojeho nastawka chcu stajić baseń „K nowemu létu“, kotruž namakach we wobšěrných zapiskach Jana Kaplera a kotraž ma za nas džen-

sa hišće na spočatku noweho léta płaćiwosć.

Džak budž, luby Wótče, tebi, kiž hać sem nam pomhał sy, k nowom létu wospjet sebi twuju hnadu přejemy.

Hlej, nam žiwjenje je morjo, jeho zołmy naše dny, nawalnosc jich naše horjo, lódz pak naša to sy ty.

Z tobu džensa nastupimy puć, ach nam tak njewěsty; my jón tebi poručimy, ty sy wšeho wědomny.

Daj nam nadžej, kiž nas zběha a nam pjelni wutrobu, hdžy so wětr do płachtow léha, mamy jězbu wjeselšu.

A kaž lódnik k hwězdam hlada za pućom so prašejo, tak budž twoje słowo rada, wučba nam a prawidło.

Tuž wzmi za ruku kaž džěci tež w nowym léce nas, a njech twoja lubosć swěći so nam na puć kóždy čas.

Chcył tež mile kamjeń stajić k našim chudym modlitwam, potom chcemy džaknje prajić: „Bóh je dale pomhał nam!“ lěto 1916

Swěrný hospodar

Serbskemu superintendentej k pječdžesaćinam

Tole wočakuje Swjate pismo wot dobreho fararja: „Ničo wjace pak so na hospodarjach njepta hać jeno, zo bychu swěrní byli.“ (1. Kor. 4,2) Serbski superintendent Siegfried Albert słuša do tutech swěrných w cyrkwi, kotřiž skerje za čichim, tola wobstajnje džěłaja – a takle po času někotru horu wotnoša a někotry doł wupjelnja. Před 50 lětami, dnja 22. měrca 1937, bě so narodził w Zajdowje pola Małeho Wjelkowa. Po wopyće Serbskeje wyšeje šule a po studiju teologije w Lipsku zapokaza so 1962 do Hrodzišćanskeje wosady, do jedneje z najmjeńšich serbskich wosadow. Tam w cyrkwi je namakał słowo wo swěrnym hospodarju napisane na wokno, předar je čita kóždy njeđzělu, hdžy so hotuje na Božu službu. Po tutym słowje je džěłal a wosadu wjedł, lédma znajo swjatoka a dowola. 1981 so wuzwoli S. Albert za fararja do Michałskeje wosady w Budyšinje, po tym zo bě přewzał nadawki serbskeje superintendenty. Při jeho zapokazanju jako serbski superintendent 1984 je němski superintendent Kreß nam wšěm, wosebje pak bratřej Albertej, słowo wo swěrnym hospodarju do pomjatka wołał. A po tutym słowje džěla S. Albert za nas ewangelskich Serbow jako předsyda konwenta serbskich duchowných, jako organizator kulbanskich a wosadnych dnjow, jako redaktor „Pomhaj Bóh“, jako superintendent. Wšitke tute serbske džěla wukonja pódla wobšěrneho wosadneho džěla a pódla swojeje zamołwitosće za žónske služby w Budyskim kraju. Přejemy jubilarėj Bože žohnowanje, duchowne a čělné mocy do dalšeho džěla „Bohu k česći, Serbam k wužitku“. JM

Naše nowiny a časopisy před 100 lětami

Z Kamjenca

Lubozne ranje schadžeše njeđzělu Inwokawit, 27. februara, a dawaše wšudžom sylam kemšerjow z radosću do Božeho domu chwatać. Wosebita Boža hnada běše to za wobydlerjow našich zdalenyh serbskich wsow, kiž chychu tola džensa rad wšitcy swojeho noweho serbskeho duchowneho w našim Božim domje (w rjanej klósterskej cyrkwi) powitać. Bě so wulki lud zhromadził, cyła cyrkej bě napjelnjena. Haj, smy tudy hišće wjele Serbow! Bohu budž džak a wšitkim swěrnym dušam a wyšnoscām, kiž su k tomu pomhale – mamy zaso serbskeho předarja: knjeza Jenča, syna wjelezaslužneho knjeza fararja Jenča w Palowje. Džensa měješe so wón přez knjeza fararja Jakuba z Njeswaćidla prjódstajić a do serbskeho duchowneho zastojnstwa zapokazać . . . Tón Knjez chcył wšo žohnować.

Serbske Nowiny, sobotu 5. měrca 1887

duše zranjeni, poda so na Křemjenej, lakajo tam w lěsu na so z wěrowanja wróčacyh kwasarjow. Jich tu zetkawši, so rozhorjeni wojak na žalostne wašnje dla njeswěry swojeje něhdyšeje slubjeneje wječěše. Zabi z mječom młodeju mandželskeju a kwasneho nana (njewjesćinskeho).

Wo dalšim kamjentnym křižu, kiž při křižowanišću Łuhowsko-Chasowskeho puća a Budyskeje dróhi namakamy, so praji, zo je sebi tam wojak po tym sam žiwjenje wzał, abo tež, zo je brašku, kiž bě jemu při njeskutku čeknył, mori.

Kwasny dom je pječa jako burske kubło stal na městnje, hdžež stejitej džensa statokaj čislo 25 a 26.

Mudrosć starych Serbow

Bačonka klepota wjace hać bačon

To wěrnó njeje! Znajmjeńša to ničo dopokazać njemóže. Hdžy tam bačonaj na hnězdze stejto klepotatej, što móže mi prajić: To je wona a to je wón?

Přišlowu wšak w tym padže docyła wo bačony njeđze, ale wo čłowjekow, zo žony wjace kleskaja, bachtaja a z njetrjebawšimi rěčemi druhich a sebjepočezuja. Štó pak móže to dopokazać? Hdžy wšo hromadže zličimy, štož mužojo na konferencach, na tajkich a hinašich posedzenjach, w korčmach a při džěle do mudrosćow a njemudrosćow sebi napowědaju, to budže snano wjace kórcow hać pola žonow.

Kak pak je tole přišlowo nastalo, zo bačonki wjace klepotaja hać bačony, zo žony wjace rěča hać mužojo? Mužace lózystwo je sebi to wumysliło.

Mudrosć starych Serbow? Dawno njeje wšo mudre, štož so mjez ludom rěči. W přišlowach je wšo do hromady změšane: mudrosć, bolostne a wjesole zahonjenja a tež hrěch a křiwdjenje.

Gerhard Wirth

Zarčanski wyši wučer M. Kral w swojej knize Stawizniske powěsće z našich serbskich wsow na stronje 117 na podobne wašnje wo tym pisa. Je pak mjenjenja, zo su křiže wšelakeje staroby a wórby (formy) a tohodla hromadže njesłušeja. Wojak je pječa był syn z Chelnjanskeje korčmy.

Spušćomne žórła wo tutej powěsći nimamy. Tež Kral ju mjenuje baja. Snadž pak je njeđziwajcy toho hódnje ju zachować, zo njebychmy jónu jako ničo njewědžacy před tajkimi pomnikami zašosće stali.

Po zapiskach swojeho njeboh nana podal

A. Grofa

Kamjentne křiže powědaja

Štóž po Budysko-Wojerowskej dróze pućujo za Łuhom na lěsu hórku Křemjenej wotboči, namaka tam něhđe 100 m za rozpućom na prawej stronje tři kamjentne křiže. Su wšak hižo chětro z kerčinu zarosćene, ale je tola hišće namakaš. Před nimi stejacu lipu je howrjacy wichor po poslednej wójnje wuwalił.

Wo křižach so w ludže scěhowace powěda: Po skónčenju 30lětnje wojny přińdže so domoj wróčacy wojak do Chasowa, swoju slubjenu njewjestu pytać. Tu zhoni, zo jemu njeje swěrna wostała a zo je z druhim mužom na wěrowanje do Njeswaćidla wotjěla. Do

TYŠNOSC

*Tyšno mi je,
hdyž myslu na to,
zo domizna moja
džeń a cuzyša
je mi w cuzbje.*

*Tyšno mi je,
hdyž myslu na to,
zo našich wótcow duch
w rowach drěma,
hrozy jom zabyće.*

*Tyšno mi je,
hdyž myslu na to,
zo domizna moja
zhubi swój blyšč
w frinkoće derjeměća.*

*Tyšno mi je,
hdyž myslu na to,
kak mała ja sym
a njemóžu zawróćić
běh stawiznow k dobru.*

*W sonach widžu wótcow krasny kraj,
a žedžba wjedže mje
k serbskim našim spěwam.
Widžu džěći stuchać
na serbske słowa maćerje.
Widžu kwětki a we wutrobach:
lubosć a sprawnosć.*

Anetta

Prispmnjenčko

W Swjatym pismje čitamy: „Wěra, hdyž nima skutkow, je sama w sebi mortwa“ (Jak. 2,17). Z tym chce nam biblija prajić: Wěra do Jězom Chrysta ma so w našim cyłym žiwjenju wuskutkować. Tomu drje tež wšitcy přihłosujemy, ale prašamy so, kak ma so to stać. Snano nam při tym scěhowace mysle pomhaja:

1. Křesćan swoju wěru wuznawa.
2. Wón zastupuje to, štož je jako prawe spoznał.
3. Při tym njezatama toho, kiž ma hi naše mēnjenje, ale rozestaja so z nim na měrliwe wašnje.
4. Wón so zasadží za wjetšu dowěru mjez čłowjekami.
5. Wón pokaza na nadžiju, kiž mamy přez našu wěru do Boha.

Wězo njeje z tym hišće wšo prajene. Móžno, zo njejsće z tutymi sadami přezjedne abo zo chceće tomu něšto dodać. Potom napisajće to mi. Na Waše listy so hižo wjeselu.

S. Albert

Před 325 lětami zemře Jan Krygař

Jan Krygař narodži so 9. apryla 1598 w Brjazynje pola Gubina. W času swogeho pućowanja zaběraše so w Regensburgu pola Hombergera, šulerja Giovanna Gabrielisa, z hudźbu.

Pozdžišo studowaše Krygař we Wittenbergu teologiju a džěše w l. 1622 jako kantor při cyrkwi St. Nikolai do Berlina, hdžež bě Paul Gerhardt farar. Krygař je jedyn z najwjetšich tworićelow melodijow w ewangelskej cyrkwi po Lutheru. Wuzběhnyć maja so jeho natwarjace spěwy na teksty Paula Gerhardta, Johanna Heermanna a Johanna Francka. Najwažniše jeho spěwarske wozjewjenje je „Newes vollkömmliches Gesangbuch Augsbürgischer Confession“ w l. 1640, kotřež wozjewi so we wjace hač 40 wudačach.

Woprawdže je Krygař tworićel najznačišich melodijow w našich spěwarskich. Tu wuběrk:

Kak powitam ja tebe (adwent, spěwarske č. 7)

Najlubši Jězu, što je twoja wina
(swj. póst, spěwarske č. 100)

Ach, duša, pozběhń woći (jutry,
spěwarske 119)

Cehń nutř do swojoh hrodu (swjatki,
spěwarske 155)

Jězus, moja krasnosć (spěwarske 429)
Budž česć a chwalba Wjeršnemu
(spěwarske 600)

Njech Bohu džakuje so (spěwarske 613)
Dohromady su w němskich spěwarskich 16 melodijow z jeho pjera a tři wobjedźelanja melodijow wočišćane.

Jan Krygař zemře před 325 lětami dnja 23. februara 1662 w Berlinje. Jeho melodije spěwaja so džens po 325 lětach hišće rady a husto a skutkuja na nas čerstwe a dorazne, štož je wšeje chwalby hódne.

Baumann

POWĚŚĆE

Budyšin

Sobotu, 15. nowembra 1986, wotmě so wobwodna synoda w Budyšinje. K nam rěčeše biskop na wotpočinku dr. Wollstadt ze Zhorjelca wo temje: Misionarski lětdžesatk – ewangelizacija džensa. Tuta tema bě so wot synodalow najhuscšo přała. My Serbja biskopa znajemy, dokelž je wón tež hižo naše Serbske cyrkwinske dny wopytał.

Na započatku wuzběhny wón rólu jednotliwca a mjenowaše někotrych, kotřiž su jemu wažny nastork w žiwjenju dali. Ewangelizaciju wón defino waše jako přeprašenje do zhromadnosće z Jězusom Chrystusom a zaměr tutoho prócowanja: W Chrystusu być. Stary zakoń přeco zaso na to pokazuje, zo Bóh tón Knjez je a nichtó druhi. Jězus je Bože kralestwo připowědał, z tym zo je wón předował, wuswobodził a hojił. Bóh chce, zo so **wšitkim** čłowjekam pomha.

Štó ma ewangelizować? Přikaz plaći cylej cyrkwi. Kóždy ma to na swoje wašnje činić. Přiwobroćenje, připowědanje, čišina modlitwy a zhromadnosć, to su wěcy, hdžež móže kóždy něšto sobu přinošować. Zinzendorf raz praji: Zhromadnosć wěrjacych je jenički dopokaz přećiwu njewěrje.

Štó móže naše haćenje přewinyć? Wažne je, zo wodawanje přiwzamy a sami tež wodawamy. Tež posudžowanje jedneje wěcy nimamy hižo po jednym negatiwnym podawku skónčić. Dowěra do jednoreho slowa je trěbna. Dopóznać dyrbi rosć, zo je tež w našim kraju ewangelizacija přeco trěbniša. Kelko džěći su hižo w kraju, kotřiž ničo wjace wo ewangeliu njestyša? Duchownej chudobje móže so přez wosobinske zetkawanje wotpomhać. Dyrbimy sej přiwućić radšo prajić: „Pójće do cyrkwe!“ hač: „Džiče do cyrkwe!“

Štó je wumóženje přez ewangelizaciju? Počah k Bohu so zaso wustrowi a z tym so namaka a rosće tež lubosć k čłowjekam. Hřeč našeho časa leži w tym, zo chcedža mnozy bjez Boha žiwi być, a to zdžěla tak daleko wjedže, zo přećiwu Bohu rěča a skutkuja. To je tež přičina, zo je hłuboka lubosć k čłowjekam w mnohich wustudnyła, a to zaso zdžěla tak daleko, zo so woni mjez sobu hidža a kónčuja. Zasadne elementy předowanja maja być:

1. Bóh lubuje tebe.
2. Hřeč džěli tebe wot Boha.
3. Jězus Chrystus pokazuje tebi puć.

W tej měrje kaž so naš poměr k Bohu polěpši, so tež naše nutřkowne žiwjenje wustrowi a potom so tež naše po-

čahi mjez čłowjekami wustrowja. Džensniši čłowjek pyta wjace hač hdy woprawdžitu awtoritu, zo by něchtó jeho zrozumił.

Kak ewangelizujemy? Najwažniše je, zo smy tak žiwi, kaž to Jězus wot nas wočakuje. Biskop praješe, zo je princip poskićenja jako hólc na wikach nazhonił:

1. Tajkele hubjenstwo!
2. Ja mam, kak móže so tomu wotpomhać?
3. Kupće, plaći jenož mało pjenjez!

Poskićenje ewangelija móže so derje w domjacych kruhach abo we wosobinskih rozmołwach stać. Hłowna wěc, zo čłowjek nazhoni, što mje zbožowneho čini. Serbske slowo zbožo wšak jara derje zwurazni, što zbožo je: wšitko to, hdžež Bóh pódla je. Wšudže tam, hdžež je woprawdžita, hłuboka lubosć žiwa, tam je tež Bóh přítomny.

Biskop dr. Wollstadt skónči z tym, zo praji:

Wšitko to je hižo dawno prajene, ale wažne je, zo tež po tym žiwi smy. Bóh ma za kóždeho čłowjeka wosobinski puć, po kotrymž jeho k sebi wjedže.

Po žiwej diskusiji poda superintendent Kreß rozprawu wo nazymskej krajnej synodze w Drježdžanach.

H. Wirth

Budestecy

Dnja 9. měrca t.l. woswjeći naš luby bratr Albert Wawrik ze Zahorja swoje 75. narodniny.

Z wutroby jemu přejemy wšo najlěpše, dašju krutu strowotu a Bože žohnowanje. Kóždy króć so wjeselimy, hdyž móžemy jeho na serbskich kemšach witać.

Njech móže dale pućować, štož je přeco rady činił, a njech to jemu dale tyje!

SERBSKE BOŽE SŁUŽBY

1. 3. – **njedźela do póstneho časa**
Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše (Albert)
Budestecy: 14.00 hodž. kemše (Albert)
8. 3. – **1. njedźela w póstnym času**
Huska: 10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (G. Lazar)
15. 3. – **2. njedźela w póstnym času**
Poršicy: 8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Wirth)
18. 3. – **pokutny džěń**
Buceky: 9.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (G. Lazar)
22. 3. – **3. njedźela w póstnym času**
Minakał: 9.00 hodž. kemše (Feustel)
Hrodžišćo: 10.00 hodž. kemše (Malink)
5. 4. – **5. njedźela w póstnym času**
Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše (Albert)
Budestecy: 14.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Albert)

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Ludowe nakładnistwo Domowina Budyšin, Sukelnka 27. Redaktor: sup. Siegfried Albert, 8600 Budyšin, Serbski kěrchow, tel. 4 22 01. Ekspedycja: farar G. Lazar, 8601 Buceky (Hochkirch), Kirchweg 3. – Lic. č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. – Cisć: Nowa Doba, čišćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-2579). – Wuchadza jónkróć za mjesac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Sp. Bautzen 4962-30-110 – Index-Nummer 32921